

Oprac. Zespół

Edycja źródeł do dziejów ziemi łomżyńskiej i wiskiej¹

Akta sejmikowe ziemi wiskiej [materiał roboczy, z zachowaniem oryginalnej pisowni]²

1776 Augustus 19

Viznen. castr. obl. N 13/133 f. 256
Actum Viznae in castro
feria secunda post festum
Assumptionis in Coelum
Beatissimar Virginis Mariae
videlicet die 19 mensis
Augusti anno Domini 1776.

Do urzędu i ksiąg grodzkich wiskchi my obywatele ziemi wiskiej niżej na podpisach wyrażeni osobiście przybywszy przeciwko **ww.** Franciszkowi Wilczewskiemu podkomorzemu, Kacprowi Dolliwie podsędkowi, Antoniemu Grądzkiemu pisarzowi, Andrzejowi Downarowiczowi miecznikowi, podstaroście i sędziemu grodzkiemu wiskiemu, Wojciechowi Modzelewskiemu wojskiemu mniejszemu ziemi wiskiej, tudzież Ignacemu Ołdakowskiemu **p.** i **s.g.** wąsowskiemu, Franciszkowi ojcu komornikowi ziemskiemu radziłowskiemu, Danielowi, Jakóbowi, Janowi i Antoniemu synom Rakowskim, Michałowi Rakowskiemu wąsowskiemu, Józefowi Łempickiemu, Ignacemu Wierzbickiemu wiskiemu burgrabiemu, Jakóbowi Chojnowskiemu komornikowiczowi, Antoniemu Mościckiemu miernikowi, Mateuszowi Bagińskiemu burgrabiemu wąsowskiemu, Andrzejowi Załusce **k.r.**, Pawłowi Kossakowskiemu podstolicowi ziemi wiskiej, Stanisławom Truszkowskiemu i Filipowskiemu, Pawłowi Ławskiemu, tudzież Janowi Budziszewskiemu pisarzowiczowi ziemi wiskiej, Nikodemowi Wadze sędzicowi kolińskiemu, Andrzejowi Niedzwiedzkiemu, Nikodemowi Biało[nieczytelne], Gabryelowi Chojnowskiemu, Stefanowi Popowskiemu, Pawłowi Łepkowskiemu i Łepickim, ludziom ich, służącym, uzarom, hajdukom, pajukom i mastalerzom do czynienia niżej wyrażonej gwałtowności pomocników jak najuroczyściej zaskarżają się o to: Iż ciż **ww.** urzędnicy ziemi wiskiej jako to: **w.** podkomorzy, podsędkci i pisarz uczyniwszy z urodzonymi komisarzowi furaziewemi jednomyślną tu szkodzie innych obywatelów umowę powyrabiałwszy [nieczytelne] i przez przemoc gwałtowną, równie jak teraz czynioną na sejmikach gospodarskich, na których moc tylko przy biciu obywatelów i z

¹ Edycja źródłowa zrealizowana w porozumieniu z Biblioteką PAU i PAN w Krakowie w ramach podjętego przez ŁTN im. Wagów przedsięwzięcia dokonania całościowej edycji źródłowej akt sejmikowych łomżyńskich, wiskich i nurskich ze zbiorów Biblioteki PAU i PAN w Krakowie (2021-2023).

² Odpisy laudów i instrukcji sejmikowych. Rkps 8351 z lat 1703-1794 znajdujący się w Tekach Pawińskiego, przechowywanych w Bibliotece Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Materiał roboczy z zachowaniem oryginalnej pisowni.

miejsca sejmikowego górowali, uformowawszy nijakie *laudo*, sobie sumy za prowiant wybrane pomiędzy siebie rozdzielili, a obywatelom by najmniej nie oddali i tę czynność swoją chcąc ukształcić i ugruntować oraz zapobiedz, aby interesu tego okoliczności na przyszłym następującym sejmie stanom **rzeczyp.** przez posłów naszych odkryte i objaśnione nie były i w instrukcją **umiejszczone** zostały. Czas sejmików wprzód przez uniwersał wyznaczony, gdy zgromadzenie liczne obywatelów znajdowało się bez skutku żadnego przepędzić umyślili, teraz zaś za powtórniemi uniwersałami sekretnie u siebie zatrzymanemi, których obywatele dnia 17 sierpnia w grodzie wiskim w przytomnego **w.** pisarza rekwirowali i w aktach przejrzeń dopraszali się pozwolenie, akt nie pozwoliwszy, wyraźnie odpowiedział, że nimasz oblatowanych uniwersałów, w których pod dawniejszym dniem, to jest pod aktem piątkowym na miejscu tem, gdzie rekwizycya tychże uniwersałów już na marginesie zakonorowana, dla następującego wieczora niezakończona imieniem manifestujących zapisana być miała, z tego słowa rekwizycją zrobiwszy słowo oblata, tegoż dnia sejmikowi przeznaczonego do oblady oddanemi nie w liczbie obywatelów obfitej, ale z ludźmi zbrojnymi, uzarami i innemi przy pałaszach uzarskich do noszenia nieużywanych, z pistoletami, króćcami i inną bronią na miejsce sejmików zjechawszy się, znacznieszą na składzie zostawiwszy, a z letszą to jest z pistoletami, króćcami ukryciu łatwiejszą do kościoła farnego przybyli, gdzie i my obywatele ustawicznie pilnujący się w liczbie więcej 400 osób będąc przytomni, i gdy już czas sejmikowania nastąpił, my z pośród siebie za marszałka **w.** Dominika Szczukę podczaszyca ziemi wiskiej, a za posłów **j.w.w.** Chryzantego Opackiego chorążego ziemi wiskiej, Piotra Szczawińskiego podczaszyca województwa podlaskiego ogłosili, lecz urodzeni Daniel, Jakób, Jan, Antoni i Michał Rakowscy, Józef Łempicki i Jakób Chojnowski komisarz prowiantowi, tudzież **ww.** podsędek i wojski mniejszy, oraz urodzeni Jan Budziszewski, Waga, Łaski, Wirzbicki, i Stanisław Truszkowski, Antoni Mościcki, Mateusz Bagiński, Paweł Łepkowski, Andrzej Niedzwiedzki i Nikodem Białosuknia pryncypałowie z ludźmi swemi i innemi przyjacielami nawet z urodzonym Rakowskim służby wojska pruskiego nieomitowanym do pomocy swej był zaproszonym odłączywszy się ku wielkiemu ołtarzowi wzmiankowaną zwyż bronią i tam rzędem uszykowawszy się, mniej zważając na świątnicę Boską, szabel żwawo dobyli, a tak rumult i gwałtowność uczyniwszy, obywatelów lżyli, bili i ranili, suknie na nich rwali, z kościoła wypędzali i gwałtem wyciągali, my zaś obywatele, jako nie na bitwę, ale na spokojne sejmikowanie przybywszy, nie orężem, ale prawa bezpieczeństwem uzbrojeni, z apierwszy cel wzięliśmy sobie, iżby powolność nasza straszny przestęp prawa eksplikująca myśli, nieprzyzwoite mogła odmienić, a podsądne wota odbierane były, o to nie tumultem ale przyzwoicie dopraszaliśmy się, lecz tak

wygórowała bezprawność, iż który tylko z obywatelów odezwał się, zara bity i wypędzony był z kościoła i jakoż wszystkich nas i innych teraz nieprzytomnych wypędziwszy i na cmentarzu na dzieła naszego dokończyć nie dozwolili, owszem **ww.** podsędek i miecznik ziemi wiskiej, tudzież **ww.** Rakowscy, Truskolaski i Wierzbicki z gołemi pałaszami nas rozpędzali, a potem utratą życia odgrażając, uciekających po ulicach gonili sami i ludzie służący ich zuchwale pałaszami z niektórych naszych obywatelów płazowali, a gwałtownie z kościoła resztę obywatelów naszych wypchnąwszy, kościół zamknęli i do cmentarza nastąpić nie dozwolili, rekwirujących kluczy od kościoła także naszych obywatelów bili i z plebanii wypędzili i mimo zezwolenia naszego i pierwszego dzieła w kilkaset osób zaczętego i przyzwoicie dokończonego niejakaś uchwałę ziemiańską nie mając więcej jak dwadzieścia osób do wotowania obywatelów, napisali, do której podpisania do plebanii strony naszej sprowadzili, naszej zaś uchwały i manifestu tegoż dnia czynić mianego przeciw tym czynnościom do ksiąg grodzkich wiskich **w.** pisarz przyjąć nie chciał i zakazał, więc manifestujący dążąc prawa niepraktykowanym pokrzywdzeniem uciśnieni, znając widzocznie gwałt prawu publicznemu bezpieczeństwo miejsce obradów sejmowych gruntującemu uczyniony, nad równymi obywatelami przemoc przy użyciu nienależycie oręża okazaną, ostrzegając sobie całość honoru, zdrowia i bezpieczeństwo życia wyrażoną bezprawną gwałtownością, tudzież o nieważność sancitów na rozebranie pieniędzy prowiantowych wystaranych, oraz niejakiich uchwał ziemiańskich równaż przemocą czynionych, a osobliwie o nieważność terazniejszego *laudum* na obranie innych posłów nieprawnie nastąpionego, swych i innych imieniem manifestujemy się.

Franciszek Lutosławski swem i Michała Lutosławskiego byłoszego podstarościego i **s.g.w.** brata swego imieniem podpisuję się **mp.**,

Felicyan Lutosławski **mp.**,

Jakób Lutosławski **mp.**,

Jan po Sewerynie Szczuka swem i Piotra Szczuki brata swego imieniem podpisuję się, nieumiejący pisma ręką trzymaną kładę x,

Paweł Kotowski ręką trzymaną swem i brata swego imieniem Macieja podpisują się i kładę x,

Paweł Rostkowski po Stanisławie syn i imieniem brata mego Antoniego ręką trzymaną podpisuję się i kładę x,

Antoni Górski trzymaną ręką kładę x,

Stanisław Stroiłowski ręką trzymaną kładę x,

Jakób Włodkowski kładę x,

Maciej Biedrzycki kładę x,

Antoni Makowski kładę x,
Adam Wądołowski kładę x,
Jan Wądołowski kładę x,
Jan Kossakowski kładę x,
Wojciech Pieńkowski mp.,
Dominik Grodzki kładę x,
Jan Grądzki kładę x,
Józef Sokołowski x,
Wojciech Kołakowski x,
Jakób Rostkowski x,
Kazimierz Gołaszewski x,
Piotr Rutkowski x,
Jakób Rutkowski x,
Jan Gumowski x,
Antoni Konopka i Franciszka brata mego imieniem kładę x,
Maciej Chrostowski x,
Paweł Smiarowski x,
Kielian Swiderski x,
Mateusz Konopka x,
Antoni Pieńkowski kładę x,
Stanisław Mieczkowski x,
Augustyn Górski x,
Mikołaj Pieńkowski x,
Jan Konopka x,
Stefan Samborski x,
Paweł Bzura x,
Stanisław Przestrzelski x,
Jakób Przestrzelski x,
Franciszek Mieczkowski x,
Józef Supiński x,
Stanisław Kossakowski x,
Józef Supiński x,
Stanisław Kossakowski x,
Wawrzeniec Supiński x,

Jakób Supiński x,
Wojciech Karwowski x,
Jakób Supiński syn Jana kładę x,
Józef Supiński x,
Idzi Supiński x,
Jakób Przestrzelski x,
Michał Cwaliński x,
Mateusz Karwowski mp.,
Maciej i Jan bracia Karwowscy kładę x,
Grzegorz Karwowski x,
Jan Janczewski syn Wojciecha x,
Adam Rutkowski x,
Antoni Janczewski x,
Leon Supiński od siebie i od Jakóba Wysockiego i Franciszka Supińskiego proszonych
sąsiadow imieniem ręką trzymaną kładę xxx,
Szymon Tarskowski swem i Wojciecha Bzury synowca imieniem ręką trzymaną kładę xx,
Krzysztof Kozikowski x,
Franciszek i Jan, Józef Konopkowie kładziemy xxx,
Marcin Karwowski x,
Mateusz Polkowski x,
Mateusz Karwowski x,
Szymon Grądzki x,
Adam Wyrzykowski swem i Łukasza Tadeusza imieniem kładę xxx,
Michał Rostkowski x,
Piotr Górski x,
Kazimierz Górski x,
Dominik Rogowski swem i Kieliana Chrzanowskiego imieniem kładę xx,
Jan Borawski x,
Sebastyan swem i Łukasza, Wojciecha braci imieniem Cwaliński ręką trzymaną kładę xxx,
Wojciech Cwaliński x,
Antoni Cwaliński x,
i od Macieja, także Bernarda Cwalińskich imieniem proszonych podpisuje się i kładzie xxx,
Wawrzeniec Moniuszko i Antoni i Jakób Moniuszkowie kładę xxx,
Felicyan Zambrzycki cześnikowicz ziemi wiskiej kładę x,

Wawrzeniec Karwowski i od Macieja brata swego imieniem kładę x,
Andrzej Mocarski swoim i braci swoich imieniem Franciszka i Kazimierza mp.,
Andrzej Janczewski x,
Stanisław Żelechowski x,
Antoni Bzura x,
Mateusz Wierciszewski x,
Szymon Rogowski x,
Antoni Męczkowski x,
Franciszek Sokołowski x,
Franciszek Laskowski x,
Wojciech Chrostowski x,
Józef Rogowski x,
Joachim Makowski x,
Tomasz Grądzki x,
Paweł Brodowski x,
Stanisław Brodowski x,
Wawrzeniec Chrostowski x,
Adam Przestrzelski x,
Wawrzeniec i Michał Przestrzelscy kładą xx,
Mateusz Przechodzki x,
Adam Borawski x,
Piotr Biedrzycki x,
Paweł Klimaszewski x,
Tadeusz Klimaszewski x,
Franciszek Kielczewski x,
Marcin Rostkowski x,
Ludwik Filipkowski x,
Piotr Rostkowski x,
Wojciech Chrostowski x,
Antoni Chrostowski x,
Józef Borawski x,
Walenty i Jan Chrostowscy kładą xx,
Wojciech Supiński x,
Kazimierz Supiński x,

Kazimierz i Józef Antoni Chrzanowscy i Wojciech, Adam i Adam Chrzanowscy kładą xxx,
Walenty Rydzewski x,
Jan Jorski i Tadeusz Jorski kładą xx,
Antoni Kotowski x,
Kazimierz Chojnowski x,
Paweł Kossakowski x,
Hilary Samborski x,
Jan Konopka x,
Antoni Grzymała x,
Maciej Mogielnicki x,
Szymon Grzymała x,
Michał Ramotowski x,
Antoni Ramotowski x,
Karol Mieczkowski x,
Antoni Wierciszewski x,
Adam Wierciszewski i Grzegorz bracia Wierciszewscy kładą xxx,
Mateusz Rogowski x,
Kazimierz Rogowski x,
Jakób Borawski x,
Adam Borawski x,
Marcin Borawski x,
Bernard Konopka x,
Joachim Mieczkowski x,
Tomasz Karwowski x,
Felicyan Mroczkowski x,
Wojciech Konopka x,
Wojciech Kownacki x,
Szymon Kownacki x,
Paweł Janczewski i Piotr Janczewski i Jakób bracia kładą xxx,
Mateusz Konopka x,
Wawrzyniec Kossakowski x,
Józef Kotowski i brata mego Ignacego ręką trzymaną kładę xx,
Maciej Przestrzelski i Tomasz i Zygmunt Przestrzelscy bracia kładą xxx,
Franciszek Kossakowski x,

Stanisław Bronakowski x,
Mateusz Rostkowski x,
Paweł Mocarski x,
Karol Kotyrkowski x,
Jan Janczewski x,
Antoni Supiński x,
Wojciech Konopka x,
Stanisław Konopka x,
Jakób Konopka x,
Adam Korytkowski x,
Marcin Konopka x,
Adam Janczewski x,
Antoni Konopka x,
Wojciech Borawski x,
Piotr Kurząrkowski x,
Wawrzeniec Konopka x,
Andrzej Mieczkowski x,
Leon Rostkowski x,
Piotr i Bartłomiej Rostkowscy kładą xx,
Franciszek Pieńkowski x,
Michał Kiełczewski x i Wawrzeńca rodzzonego brata imieniem kładę x,
Tomasz Chrzanowski x,
Adam Polkowski x,
Jakób Biedrzycki x,
Antoni Konopka x,
Marcin i Bartłomiej Jorsey kładą xx,
Paweł Obrycki x,
Wojciech Dworzański x,
Piotr Grądzki kładzie x,
Paweł syn Jana Kossakowski x,
Maciej Borawski x,
Jan Kossakowski po Antonim syn x,
Paweł Chrostowski x,
Paweł Rostkowski x,

Stanisław Karwowski x,
Michał Makowski i imieniem Stanisława brata mego rodzzonego kładę x,
Paweł Jorski x,
Szymon Kownacki mp.,
Jacek Mroczkowski x,
Wawrzeniec Górski x,
Mateusz Godlewski x,
Tadeusz Rostkowski x,
Felicyan Ramotowski x,
Maciej Kossakowski x,
Bartłomiej Chrostowski x,
Piotr Polkowski x,
Tomasz Mieczkowski x,
Bonifacy Tyszka x,
Jan Kossakowski x,
Bartłomiej Mieczkowski x,
Aleksander Lutosławski mp.,
Michał Konopka x.